

Martti T. Kuikka : Kasvatuksen historian tutkimuksen nyky-
päivä ja tulevaisuus.¹⁾

1. Lähimenneisyyden arviointi

Kun Suomen kasvatustieteellinen seura järjesti v. 1979 kasvatustieteen päivät Hattulassa, kouluhistorian tutkimus oli eräs päivien teemoista. Silloin esitin eräitä näkökulmia kouluhistoriallisen tutkimuksen tulevaisuudesta. Tässä aluksi on syytä arvioida, miten nämä kuusi vuotta sitten esitetyt näkökannat ovat toteutuneet, koska ne antavat samalla kuvan tutkimuksen lähimenneisyydestä. (Kuikka 1980)

Kansainvälinen yhteistyö on jatkunut melkoisella menestyksellä. Laajapohjainen seura "The International Standing Conference on the History of Education" on järjestänyt joka vuosi alan kongressin, jossa suomalaisia tutkijoita on ollut mukana. Vuonna 1982 kongressi pidettiin Budapestissa. Seuraavana vuonna kokouspaikkana oli Oxford. Kongressin aiheena oli Science, Technology and Education. Vuonna 1984 tutkijat kokoontuivat Länsi-Saksassa pienessä Wolfenbüttelin kaupungissa. Senkertainen teema oli "Valistus ja koulutus". Vuonna 1985 kongressin pitopaikaksi oli valittu eräs Euroopan vahimmista yliopistoista nimittäin Salamancan yliopisto. Aiheena oli "Korkeakouluopetuksen kehitys". Vuonna 1986 kongressi pidetään Italiassa Parmassa. Sen aiheena on oppivelvollisuuskoulun kehitys. Kongressin osanottajien määrä on ollut yli 100. Salamancan kongressin osanottajien joukko nousi yli 160. Osanottajamaiden lukumäärä oli 29. Suomalaisia tutkijoita oli mukana viisi, jotka edustivat Helsingin, Jyväskylän ja Joensuun yliopistoja. Näiden kongressien merkitys on ennen muuta tutkijoiden välisen yhteistyön lisääntyminen, perehtyminen eri maiden tutkimusperinteeseen ja keskeisiin kouluhistorian teemoihin. Tutkijoiden yhdyssiteeksi on perustettu lehti "International Newsletter for the History of Education". Siitä ilmestyy 1 - 2 numeroa vuodessa.

1. Esitelmä Suomen kasvatushistorian tutkimuksen päivillä
16-17.12.1986

Toinen kansainvälisen yhteistyön alue, joka tässä on syytä mainita, on pohjoismainen yhteistyö. Pitkän tauon jälkeen pohjoismaiden kouluhistorian tutkijat pitivät yhteisen kokouksen 1981 Göteborgissa. Vuonna 1983 järjestäjänä toimi Tanskan kouluhistorian yhdistys. Vuonna 1985 kokouspaikkana oli Oslo. Sen teema oli sotien jälkeinen koulutuksen kehitys eri maissa. Seuraavan kokouksen järjestelyvastuu on suomalaisilla tutkijoilla.

Kotimaassa kouluhistorian tutkimus on noussut 1970-luvun matalasta profiilista. Yliopistojen piirissä se näkyy siinä, että sekä (kasvatustieteen)ainelaitoksissa ja eräissä opettajankoulutuslaitoksissa tutkimusprojektit ovat suuntautuneet kouluhistorian aiheisiin. Se merkitsee sekä tutkimuksen laajentumista että uuden tutkijapolven kasvamista. Lisääntynyt kiinnostus edellyttää myös opettajakuntaa. Kun 1980-luvun alussa olin huolissani kasvatuksen historian opettajatilanteesta, tilanne näyttää hieman valoisammalta. Jokaisessa kasvatustieteen yksikössä on tähän kasvatustieteen alaan perehtynyt opettaja. Kun olen seurannut vuosina 1980-85 professorin ja apulaisprofessorin virkojen täyttöä, olen huomannut, että myös kasvatuksen historian tutkimuksia on pidetty meriitteinä täytettäessä kasvatustieteen laitoksen että opettajankoulutuslaitoksen virkoja. Näin Helsinki, Tampere, Joensuu, Vaasa, Oulu, Rovaniemi ja Turku ovat kouluhistorian tutkimuksessa mukana.

Toinen merkki matalan profiilin noususta on julkisen tunnustuksen saaminen tutkimukselle. Tässä on olemassa myönteisiä merkkejä. Suomen akatemian varttuneen tieteenharjoittajain apurahoja on myönnetty kouluhistorian tutkijoille, mikä on melkoinen muutos 1970-luvun laihoihin vuosiin. Samoin on syytä mainita, että Suomen tiedeakatemia myönsi 1980 professori Urho Somerkivelle ja 1984 apulaisprofessori Esko Kähköselle palkinnon ansiokkaasta tutkimuksesta. Molempien tutkimusten aihepiirit liittyivät kasvatuksen historiaan. (Somerkivi 1980, Kähkönen 1984).

Kolmas merkki on tieteellisten seurojen toiminta. Vuonna 1982 Suomen kouluhistoriallinen seura vireytti uudelleen

toimintansa ja sai innokkaat tutkijat ja harrastajat liik-
keelle. Seuran toiminnassa on kaksi pääaluetta:

1. kuukausi-istunnot, joissa keskitytään asiantuntijan johdolla ajankohtaisiin ja mielenkiintoisiin kouluhistorian teemoihin. Kouluhistoriallinen seura sai v. 1984 Suomen Kulttuurirahastolta apurahan asiantuntijaluentoja varten.
2. Seura julkaisee omaa vuosikirjaa nimeltä "Koulu ja menneisyys". Se on tarkoitettu sekä tutkijoille että alan harrastajille. Tänä vuonna vuosikirja on järjestyksessään 24:s.

Kouluhistoriallinen seura saavuttaa kuluvana vuonna kunnioitettavan 50 vuoden iän. Seura on hyväksytty Tieteellisten seurojen valtuuskunnan jäseheksi. Se merkitsee laajempaa yhteistyötä kuin aikaisemmin. Hyvänä osoituksena ovat kouluhistorian päivät, jotka Suomen kouluhistoriallinen seura ja Suomen kasvatustieteellinen seura yhdessä järjestävät. Viimeksi mainittu seura on monissa jokavuotisissa kasvatustieteen päivien yhteydessä käsitellyt teemoja, jotka liittyvät läheisesti kasvatuksen historian tutkimukseen. Viimeksi tällainen teema oli Rovaniemellä v. 1984.

2. Nykyisyyden trendit

Kouluhistorian tutkija on tänä päivänä siinä onnellisessa asemassa, että kiinnostus menneisyyttä kohtaan näkyy sekä monien titeiden että harrastusten alueella. Yksi mahdollisuus tutkijalle on mennä mukaan näihin nykyisiin trendeihin ja käyttää lukuisia yhteyksiä hyväkseen. Otan esille muutamia esimerkkejä.

(1) Koulumuseoharrastus on lähtenyt uudelleen liikkeelle. monilla paikkakunnilla. Kouluja on vapautunut, aikaisempia koulumuotoja on katoamassa yhtenäisen koulujärjestelmän tieltä. Tutkijana joutuu kysymään, häviääkö samalla myös se rikas kouluperinne, joka on liittynyt moniin erilaisiin kouluihin aina perustamissuunnitelmista lakkauttamiseen saakka.

Kouluhistorian tutkijalle se merkitsee paneutumista paikallishistorialliseen tutkimukseen, jonka juuret

voivat johtaa keskeisiin koulupoliittisiin ongelmiin.

(2) Sukututkimus on saanut lukuisia harrastajia liikkeelle sekä maakunta-arkistoissa että muissa arkistoissa. Harrastus on luonut uusia seuroja, yhdistyksiä ja julkaisuja. Viime uutinen lienee ATK-tekniikan hyväksikäyttö sukututkimuksessa.

Kouluhistorian tutkija voi valita teemoja, jotka liittyvät henkilöhistoriaan kahdellakin tavalla. Voimme entistä paremmin selvittää henkilön taustaa ja elämänkulkua. Toiseksi voimme seurata, miten kasvatustyö etenee eri perheissä. Miten ammatinvalinta näkyy opettaja-perheissä? Miten harrastukset vaikuttavat? Voimme seurata useamman sukupolven ajan erilaisia ammattikuntia ja yhteisöjen rakenteita.

(3) Jatkuvan koulutuksen periaatteen toteuttaminen luo nykyisin uusia koulutusmalleja. Kuitenkin koulutusta on ollut aikaisemminkin. Siksi on syytä selvittää, millaisille koulutusmalleille aikaisempi koulutus on rakentunut.

Kouluhistorian tutkija on siinä hyvässä asemassa, että hän voi todeta, mihin tietyt koulutusta tai kasvatusta koskevat ratkaisut ovat johtaneet, kun on valittu yksi ratkaisu monien joukosta ja toteutettu sitä. Mitkä koulutuksen osat ovat toteutuneet luontevasti? Mitkä kohdat ovat aiheuttaneet kritiikkiä? Millaisia ajattelumalleja tai elämänfilosofisia perusteita koulutusohjelmat pitivät sisällään?

(4) Kysymys kasvatustieteen tutkimuksen paradigmoista on 1980-luvun mielenkiintoisia keskustelunaiheita. Sen vaikutus heijastuu tutkijain väliseen dialogiin, apurahoihin ja miksei myös virkojen täyttöön.

Kouluhistorian tutkijalla on runsaasti aineistoa käytettävissään, kun paradigma-keskustelun koko problematiikka on esillä. Siinä lähestytään paitsi tieteenfilosofiaan myös elämäkatsomukseen ja tieteen etiikkaan liittyviä kysymyksiä. Millainen käsitys muutoksesta eri tieteiden perinteillä on?

(5) Vuosi 1985 on suomalaisen kulttuurin vuosi, kun juhli-taan Kalevalan syntyä. Kulttuuriperinne on voimakasta eri

eri tieteenalojen yhteistä mielenkiinnon aluetta, jossa Kalevalan tutkimus on yhteinen nimittäjä.

Kulttuuritradition tutkimus koko laajuudessaan on kouluhistorian tutkijoilta ollut viime vuosina sivussa. Itse asiassa näyttää siltä, että kouluperinteen luoma kuva opetuksesta on vaikuttanut kouluhistorian tutkimukseen siten, että opetuksen havaitseminen muualla inhimillisessä elämässä on jäänyt sivumalle. Tarkoitin sitä laajaa ja monipuolista kulttuuria, joka siirtyy sukupolvelta toiselle muuta kuin koulun kautta. Miten se on tapahtunut? Miten univirret on opittu? Miten verkonteko, kirveanvarren veistäminen tai saunan lämmittäminen on opittu? Kun arkeologia on kiinnostunut esimerkiksi lasten leikkikaluisista eri aikoina, kouluhistorian tutkijan tulisi selvittää, millaisia arvoja ja rooleja ne ovat välittäneet.

(6) Lähes jokaisen koulunuudistuksen aikana on kysytty, mitä aineita tulisi oppilaille opettaa. Mitä kukin oppiaine tulisi sisältää? Mistä muodostuu kokonaiskäsitys? Miten arvot ja elämäkatsomus vaikuttavat kokonaiskäsityksen syntyyn?

Yllä mainittuun ongelmaan kouluhistorian tutkimus on hakenut vastauksia mm. ainedidaktiikan alueelta. Andersson (1979), Erätuuli (1980) ja Rikkinen (1983) ovat jatkaneet 1970-luvulla virinnyttä tutkimusta. Suortti (1981), Rinne (1984) ja Lappalainen (1985) ovat tutkineet viitekehystä, jossa opetussuunnitelmat muotoutuvat tai tulisi muotoutua. Läheisesti siihen liittyy ainedidaktiikan tutkimusnäkökulma oppiaineen ja vastaavan tieteenalan vuorovaikutuksesta.

Toki esimerkkejä löytyy useampiakin, mutta jo edellä olevat osoittavat, miten mielenkiintoisia asioita tapahtuu omassa ajassamme tänään.

3. Kouluhistorian tutkimuksen tulevaisuus

Tulevaisuuden hahmottaminen ei ole kovin luotettavaa toimintaa. Voi joutua pian "ennustajaeukkojen pseudotieteelliseen

tutkimuksesta yhtä runsaasti. Kouluhistorian tutkimus ei ole lehdistön mielenkiinnon ulkopuolella. Sen sijaan tiedottamisessa on parantamisen varaa.

Toinen esimerkki liittyy huhtikuuhun 1985. Olin Kreetalla mukana kansainvälisessä kokouksessa, jonka teema keskittyi koulutuksen kehitykseen Euroopassa 1850-1940. Syynä suomalaisen tutkijan kutsumiseen oli mm. englanninkielinen artikkelini, joka julkaistiin Scandinavian Journal of History muutama vuosi sitten (Kuikka 1981). Tämä esimerkki kuvaa sitä, että meidän tulisi kirjoittaa kansainvälisiin tieteellisiin aikakauskirjoihin. Suomalaisista tutkijoista ollaan kiinnostuneita, mutta meidän on oltava aktiivisesti mukana.

Kolmas esimerkki liittyy kesäkuuhun 1985, jolloin Oslossa pidettiin pohjoismainen kouluhistorian tutkijain kokous. Seuraava kokous on Suomessa ehkä 1987. Se merkitsee, että suomalaisella tutkimuksella on mahdollisuus laajentaa pohjoismaista yhteistyötä ja saada monenlaisia vaikutteita. Sinne kutsutaan eri yliopistojen tutkijoita mukaan.

Neljäs esimerkki on kouluhistorian kansainvälinen kokous, joka pidettiin syyskuussa. Suomen akatemia on myöntänyt apurahoja näitä kokouksia varten. Lähtökohtana on ollut oman esitelmän laatiminen. Alustavien suunnitelmien mukaan tämä kongressi pidetään v.1988 Suomessa Joensuun yliopiston suojissa. Tähän saakka osanottajia on ollut mukana 2 - 5, mutta määrän nostaminen lähelle 10:ntä ei ole mitenkään epärealistista.

Viides esimerkki liittyy marraskuun 1985 loppuun. Kävin Savonlinnan opettajankoulutuslaitoksessa luennoimassa osan menetelmäkurssista. Siellä oli syntynyt tutkimusprojekti, jonka aiheena oli "Kirkollinen alkuopetus Savonlinnan lähi-seurakunnissa". Kaikki olivat valinneet saman teeman, mutta kohdeseurakunta oli kullakin omansa. Nämä opiskelijat eivät olleet lukeneet historiaa, vaan lähteneet rohkeasti mukaan kasvatuksen historian kirjojen pohjalta. Savonlinnan opettajankoulutuslaitos ei ole toki ainoa esimerkki. Apulaisprofessori Esko Kähkönen on vuosikausia tehnyt työtä Rovaniemellä kasvatuksen historian tutkimuksen hyväksi.

Kuudes esimerkki liittyy oman laitoksen, Kasvatustieteen

yhdistykseen". Kuitenkin itse aihetta voidaan lähestyä kolmesta näkökulmasta.

(1) Kun edellä hahmottelin muutamia trendejä, olen varma, että ne jatkuvat vielä jonkin aikaa. Sukututkimus laajenee. Keskustelu koulunuudistuksesta jatkuu jne. Kun tutkija hyödyntää näitä trendejä, kouluhistorian tutkimus ja alan harrastus laajenee. Kun koulumuseon toimintaa ovat laajentamassa sekä alan harrastaja että tutkija, voidaan koulumuseoon kertyvä materiaali luetteloida, taltioida ATK-tiedostoon ja saada tehokkaan haennan piiriin. Olen miettinyt tulevaisuuden visiona mm. mahdollisuutta, jonka mukaan tutkija voi mennä paikkakunnan kunnanarkistoon tai kirjastoon ja saada ATK-tiedoston avulla nopeasti selville, missä ovat keskeiset hänen tutkimusteemansa lähdemateriaalit taltioituina. Kouluhistorian niinkuin kaiken historian tutkimuksen ongelma on lähdemateriaalin jatkuva tuhoutuminen, mikä vaikuttaa monin paikoin kohtalokkaalta.

Tietoyhteiskunnan kehitykseen liittyy toinenkin keskeinen asia. Tutkijan kannalta siihen liittyy kaksi peruskysymystä.

(a) Mitä tietoa tallennetaan?

(b) Miten tietoa tallennetaan?

Vaikka kysymykset ovat eräänlaisia itsestänselvytyksiä, ne ovat erittäin keskeisiä. Kaikkea ei voida enää taltioida. Siksi tutkijoiden tulisi olla mukana päätöksenteossa, jossa luodaan puitteita taltioimusratkaisuille. Tutkijoiden olisi syytä kiinnostua myös tiedon tallennustavasta ja erilaisten tiedostojen luomisesta, koska ne voivat helpottaa myöhempiä tutkimusta hyvinkin paljon. Lisäksi tietoyhteiskunta tuo mukanaan raportointiin liittyvät tekniset helpotukset, kun ne sovelletaan tutkijoiden käyttöön.

Tästä näkökulmasta tulevaisuus näyttää myönteiseltä.

(2) Toinen näkökulma liittyy siihen, mitä kuluvana vuonna 1985 on tapahtunut kouluhistorian alueella. Näkökulma on subjektiivinen ja kuvanee omaa optimististä käsitystäni. Kun maaliskuussa 1985 tarkastettiin Antti Lappalaisen väitöskirja peruskoulun opetussuunnitelman syntyprosessista, lehdistö kiinnostui erittäin vilkkaasti tutkimuksesta. Harvoin lienee viime vuosien saatossa kirjoitettu lähihistorian

laitoksen, tutkimuksiin. Joulukuussa 1985 hyväksyttiin kasvatuksen historian tutkimus arvosanalla laudatur. Se oli ensimmäinen laudatur-arvosana kymmeniin vuosiin. Arvosana kuvastaa, mihin huolellisella työllä voidaan päästä. Uusia tutkijoita on tulossa sekä lisensiaattiopinnoissa että laudatur-opinnoissa.

Seitsemäs esimerkki liittyy nyt järjestettäviin kasvatuksen historian tutkimuksen päiviin. Ne ovat koonneet aktiivisen joukon yhteen suunnittelemaan entistä parempaa yhteistyötä.

(3) Kolmas näkökulma liittyy niihin haasteisiin, joita tulevaisuus pitää sisällään. Jokaisen tieteenalan kehittämisen edellyttää työtä. Edellä luettelemani esimerkit toiminnasta voivat jäädä vain esimerkeiksi, joille ei löydy jatkoa. Perinteisesti haasteet jakaantuvat yliopiston perustehtävän opetuksen ja tutkimuksen alueelle.

Opetuksen puolella haasteet näkyvät selvimpinä kolmella suunnalla:

- (a) uudet kasvatuksen historian kurssikirjat (lähtien perusopinnoista ja päätyen aineopintoihin, syventäviin opintoihin ja tutkijakoulutukseen)
- (b) kasvatuksen historian tutkimusmenetelmiä koskevat teokset
- (c) kansainvälisen yhteistyön jatkaminen.

Tutkimuksen alueella haasteet voidaan tiivistää seuraaviin kohtiin.

- (a) Uuden tutkijapolven rekrytoiminen on keskeisiä haasteita. Nyt näyttää siltä, että on tapahtumassa eräänlainen sukupolven vaihtuminen. Tieteellisen seuran eräs tehtävä on pitää yllä varttuneiden ja nuorten tutkijain yhteyttä. Yliopistollisen opetuksen laajentaminen kasvatuksen historian alueelle on toinen perusedellytys, sillä en usko, että opiskelija pystyisi neljän luentotunnin opetuksen jälkeen teemaseminaariesitelmän laadintaan, kuten nyt kasvatustieteen laitoksen opetussuunnitelmassa on mainittu. Samainen seikka heijastuu myös tieteelliseen jatkokoulutukseen.
- (b) Yliopistojen välisen yhteistyön tehostaminen on yksi avainkysymyksiä. Yksi keino on perustaa tutkijain

yhteistyöryhmä.

(c) Tutkimusmenetelmällisen kirjallisuuden uusintaminen muodostuu lähivuosien asiaksi. Keijo Elio ja Esko Kähkönen ovat aloittaneet tämän oppimateriaalin tuottamisen. Perinteisen historian menetelmien rinnalle ovat tulossa muut yhteiskuntatieteet, kuten sosiologia ja sosiaalipolitiikka, psykologia.

(d) Tutkimuksen painopistealueiden suosittaminen on aina ongelmallinen asia, mutta aion sitä lyhyesti käsitellä. Se liittyy kysymykseen, miten nykyinen kasvatuksen historian tutkimus peittää kulttuurin alueen. Ajallisesti se merkitsee 3000 - 4000 vuoden näkökulmaa. Nykyinen kasvatuksen historian tutkimus on meillä keskittynyt viimeisen sadan vuoden kehitykseen. Jotta tutkimus laajentuisi, tarvitaan hyvää yhteistyötä ja koulutusta muiden tieteenalojen kanssa. Siksi koulutusohjelmia tulisi laajentaa siten, että ne mahdollistaisivat entistä monipuolisemman aiheyhdistelmän esimerkiksi arkeologian ja perinteisten kulttuurikielten suuntaan. Se laajentaisi ao.tieteenalan koulutukseen. Kielitaidon lisääminen edesauttaa myös tutkimusta.

Luonnollista on, että tutkimuksen painopistealueet ja mielenkiinnon kohteet vaihtelevat. Lienee syytä todeta, ettei erästä suomalaisuuden tuntomerkkiä kannata tähän soveltaa. Tarkoitin väitettä, jonka mukaan suomalainen pyrkii tekemään 100vuoden työn 10 vuodessa.

(e) Kansainvälisen tutkijavaihdon aloittaminen muodostaa yhden uusista alueista. Tiedonvälitys on nykyaikana tehokasta, mutta se ei korvaa tutkijoiden henkilökohtaisia tapaamisia ja ajankohtaisten ideoiden pohdintaa. Tutkijavaihto voi hyödyntää molemmin puolin.

(f) Kasvatuksen historian tutkimusten julkaiseminen on nyt 1980-luvulla aikaisempaa paremmat mahdollisuudet. Tutkijalla on käytettävissään kasvatustieteen ja opettajankoulutuslaitosten sarjat. Kouluhistoriallinen seura on saanut oman vuosikirjansa julkaisuuteen, jossa 4 - 10 artikkelia näkee päivänvalon. Tekisi mieli uudelleen painottaa ulkomaisia aikakauskirjoja. Vaikka artikkelin laadinta vie aikaa ja aiheuttaa monenlaisia

hankaluuksia, ne ovat keskeisiä teitä viedä Suomea "kouluhistorian tutkimuksen kartalle". Kun olen ollut mukana monissa kouluhistorian kongresseissa, olen todennut, että suomalainen kasvatuksen historian tutkimus on vertailukelpoinen muiden maiden vastaavien tutkimusten kanssa.

(g) Yhteistyö kasvatuksen historiaan kuuluvien tutkimusyhteisöjen, -seurojen ja yhdistysten kanssa. Tutkijan yksinäisyys on tosiasia, mutta tulevaisuus antaa mahdollisuuden hedelmälliseen yhteistyöhön sekä kasvatusalan omien yhteisöjen että lähitieteiden kanssa.

Tiivistelmä

Kasvatuksen historian tutkimuksen nykypäivää voidaan kuvata myönteiseksi. Kiinnostus kasvatuksen historiaa ja sen tutkimusta kohtaan on noussut tasaisesti 1980-luvulla. Siihen on vaikuttanut kansainvälinen kehitys, joka ilmenee jokavuotisina tutkijakongresseina. Osanottajamäärä nousee koko ajan. Maiden lukumäärä ylittää jo 30. Myös pohjoismainen yhteistyö on osoittanut samansuuntaista kehitystä. Oman maan kehitys on myötäillyt yleisiä trendejä. Alan tutkijat ovat kokoontuneet yhteisiin seminaareihin. Suomen kouluhistoriallinen seura vireytyi v. 1982 ja kokosi tuekseen aktiivisen ryhmän. Kuukausikokoukset ja vuosikirja ovat säännöllisesti osoittaneet toiminnan tuloksia. Kiinnostus kasvatuksen historiaa kohtaan on osa yhteiskunnallista muutosta, jossa kunnioitus koulutustraditiota kohtaan on noussut uudelleen esille. Se ilmenee erilaisina koulujen merkkivuosijuhlina ja matrikkeleina, joita ilmestyy 50, 75 tai 100 vuoden toiminnan jälkeen. Se näkyy uusina koulumuseoina ja monenlaisina kulttuuritoiminnan arvostamisena.

Kuluva vuosi 1985 on osoittanut, että kasvatuksen historian tutkimus laajentuu. Yliopistollisia opinnäytetöitä on ilmestynyt laudatur-tutkielmista väitöskirjoihin saakka. Suomalaisilla tutkijoilla on hyvät mahdollisuudet ulkomaisiin kontakteihin. Kouluhistorian harrastus painottu paikallishistorian

paikallishistorian puolelle, josta monet kunnan koululaitosten ja koulujen historiikit ovat tästä hyvänä esimerkkinä. Tutkijoiden ja harrastajien yhteistyölle löytyy monia kanavia.

Kuitenkin kasvatuksen historian tutkimus edellyttää työtä ja vastuunkantajia. Siksi huomio kiintyy kolmeen näkökohtaan. (1) Kukin yliopiston laitos on vastuussa uuden tutkija- ja opettajapolven kasvattamisesta. Uusien tutkijoiden rekrytointi on tulevaisuuden avain. (2) Vastuu on myös Suomen kouluhistoriallisella seuralla, jonka päätehtävä on tukea alan tutkimusta ja harrastusta. (3) Vastuu on myös nykyisillä tutkijoilla, joiden työstä riippuu, jatkuuko nykyinen kehitys vai ei.

Itse olen optimistinen, ja näen myönteisen kehityksen jatkuvan kasvatuksen historian alueella.

Kirjallisuusluettelo

- Andersson, H. (1979) Kampen om förflutna. Studier i historieundervisningens målfrågor i Finland 1843-1917. Acta Academiae Åboensis. Ser. A. Vol. 57.
- Erätuuli, M. (1980) Lukiofysiikan opetussuunnitelman kehittyminen Suomessa vuosina 1917-79. Helsingin yliopiston kasvatustieteen laitos. Tutkimuksia 83.
- International Newsletter For the History of Education 1981-
Koulu ja Menneisyys. Suomen kouluhistoriallisen seuran vuosikirja I-(XXII)
- Kuikka, M.T. 1980 Kasvatusfilosofian ja kasvatuksen historian arviointia kasvatustieteen kentässä. Kasvatus 3/1980.
- Kähkönen, E. (1984) Kansanopetus Suomen Lapissa ennen kansakouluja. Lapin korkeakoulun kasvatustieteiden osaston julkaisuja. Sarja A. Tutkimuksia N:o 1.
- Lappalainen, A. (1985) Peruskoulun opetussuunnitelman syntyprosessi ja peruskoulun opetuksen johtamisjärjestelmän muotoutuminen. Helsingin yliopiston opettajankoulutuslaitos. Tutkimuksia 28.
- Rikkinen, H. (1982) Developments in the status and content of geography teaching in the secondary school of Finland. Helsingin yliopiston maantieteen laitoksen julkaisuja A 124. Helsinki.

- Rinne, R. (1984) Suomen oppivelvollisuuskoulun opetussuunnitelman muutokset vuosina 1916-1970. Turun yliopiston julkaisuja. Sarja C. Osa 44. Turku.
- Somerkivi, U. (1980) Peruskoulu. Helsinki.
- Suortti, J. (1981) Opetussuunnitelma I-II. Kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen julkaisuja 309, 310. Jyväskylä.